

Sorana Toma  
Ion Campineanu 20A, ap 41  
București  
0040 722388466  
stoma@gwu.edu

## O Evaluare a Planului de Acțiune pentru Strmutare și Relocare (RRAP) pentru Rosia Montana

Urmtoarele informații vizează **Planul de Acțiune pentru Strmutare și Relocare (RRAP)**, prezentat de RMGC pentru proiectul Roia Montan. Comentariile se bazează pe experiența mea în domeniul dezvoltării și a strmutării involuntare. De asemenea, perspectiva mea este influențată de Prof. Michael Cernea, renumit expert pe strmutare involuntară al Bncii Mondiale. Prof. Cernea m-a ghidat în studiile mele și la sugestia și rugămintea domniei lui am realizat acest raport de evaluare a planului de strmutare și relocare.

În primul rând, din perspectivă etică, proiectele de dezvoltare care presupun o strmutare și/sau o relocare a comunității, sacrificând pământul natal, trebuie să aibă o puternică justificare. A fost demonstrat de multe ori trauma care există în cazul procesului de dezrădăcinare, astfel încât un proiect de o asemenea natură trebuie să își demonstreze utilitatea publică și să arate clar că merită să supui populația unui stres de asemenea natură.

RMGC nu poate susține că proiectul minier aurifer va fi realizat pentru “binele comunității”, la același nivel cu proiecte de utilitate publică ca o construcție de infrastructură, de exemplu. Proiectul de față este unul privat, realizat pentru profit, chiar dacă se pune accentul pe dezvoltarea durabilă ulterioară a comunității afectate. Totuși, nu s-a reușit demonstrarea acestei “dezvoltări” și a utilității publice a proiectului, astfel încât nu există nici o circumstanță pentru începerea strmutării și relocării.

Cu toate acestea, programul de strmutare și relocare a început în 2002, “la cererea comunității”, după cum se specifică de către companie. Având în vedere faptul că RMGC se laudă cu susținerea majorității comunității în ceea ce privește proiectul propus, era de așteptat ca o mare parte din comunitate să aleagă pachetul de strmutare în noua localitate Piatra Albă, pentru a beneficia de toate avantajele ce derivă din acest proces. Contrar acestor așteptări, până în momentul de față nu există nici o solicitare pentru noua localitate Piatra Albă. Acest lucru este recunoscut și în **Rezumatul fișei caracter tehnic din EIM: „Din populația afectată de procesul de strmutare și relocare, 42% au optat pentru pachetul de relocare, conform prevederilor RRAP. Restul de 58% din comunitate așteaptă rezultatele EIM.”**<sup>1</sup>

Acest lucru demonstrează că procesul de strmutare nu este considerat ca o oportunitate de către comunitatea locală, din moment ce alegerea celor ce au decis să își vândă terenurile este de a plecat din Roia Montană, nu de a lua parte la procesul de „dezvoltare durabilă”.

Tot referitor la utilitatea publică, se estimează că numărul locurilor de muncă în cadrul proiectului va fi de aproximativ 1200 în faza de proiectare și 560 de în faza

---

<sup>1</sup> Rezumatul fișei caracter etnic, Secțiunea 2 Proiectul Roia Montană, pag. 8

de exploatare, deși nu există încă date exacte referitoare la calificările necesare și la posibilitatea comunității de a acoperi aceste calificări. Pe de altă parte, în faza de construcție vor fi angajați furnizori care pot veni cu propria forță de muncă. Politica de angajări în curs de elaborare nu constituie un angajament suficient pentru angajarea forței de muncă din comunitate. Raportat la numărul de 1288 de angajați în minerit în anul 2004<sup>2</sup> este evident că proiectul RMGC nu rezolvă durabil situația locurilor de muncă.

Mai mult, pierderea locurilor natale și a spațiului cultural al comunității creează o alienare puternică, tragedii familiale și un sentiment de nostalgie față de locurile natale. Marginalizarea persoanelor strămutate este în relație de directă proporționalitate cu pierderea statutului considerat "acasă". Simțându-se incorect tratați, oamenii își pierd respectul de sine, se simt stigmatizați, își pierd statutul social și dezvoltă o mentalitate de refugiați pentru tot restul vieții lor. În cazul nostru, când o parte din comunitate nu acceptă și nu dorește procesul de relocare și strămutare, discuțiile despre o eventuală dezvoltare bazată pe aceste principii este inacceptabilă. Opoziția puternică împotriva proiectului este cea care stă, de altfel, în calea declarării utilității publice a proiectului minier.

În cazul unui proiect ce presupune dislocarea comunității, doar în momentul în care se demonstrează că acesta este util și dezirabil de comunitate și că s-a minimizat pe cât posibil procesul de strămutare involuntară<sup>3</sup>, se începe designul planului de strămutare și relocare.

Impactul social al proiectului RMGC este defalcat în forme de impact direct și forme de impact indirect<sup>4</sup>. Deși se menționează că formele de impact direct, cele mai importante de altfel, sunt tratate în cadrul **Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare**, un astfel de document nu există în cadrul studiului EIA. Mai mult, pe parcursul studiului de impact se fac multe trimiteri la planul de acțiune pentru strămutare și relocare, deși acesta nu face parte din EIA. Având în vedere importanța acestui document, considerăm o mare greșeală neincluderea lui în cadrul EIM, în special datorită faptului că o analiză a acestui plan nu poate fi luată în considerare de către echipa tehnică a Ministerului Mediului care va analiza EIM. Astfel, documentul nu poate fi considerat că fiind oficial.

Dar chiar și o privire de ansamblu asupra **Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare** poate scoate în evidență o serie de deficiențe de fond majore.

**Banca Mondială recomandă ca strămutarea populației a cărei existența depinde de pământ să fie făcută conform unei strategii "pământ pentru pământ"**. (O.P. 4.12 Para.11). Cu alte cuvinte, planul de strămutare trebuie să asigure persoanele mutate că noua localitate le poate acoperi nevoile legate de agricultura pe care o practicau, echivalent cu pământul cedat. (O.P. 4.12 Para 6b). Din această cauză, planul de strămutare rurală trebuie să aibă la bază un indicator deosebit de important: suprafața de teren necesară pentru a restabili baza productivă a persoanelor mutate. (Cernea, Economics of Involuntary Resettlement, 1999, a World Bank Publication)

<sup>2</sup> Planul de dezvoltare durabilă a comunității, Cap. 5 Definierea comunității, pag. 58

<sup>3</sup> Prima cerință impusă de Banca Mondială prin politicile de strămutare (O.P. 4.12) stipulează că strămutarea involuntară trebuie evitată acolo unde există alternative viabile și fezabile sau posibilitatea de minimizare a efectelor.

<sup>4</sup> 4.8 Mediul social și economic, cap 6. Impactul potențial, pag. 40.

Dar, zona de relocare aleasă de RMGC nu poate asigura că o astfel de măsură este respectată. Dacă toți localnicii din România Montană aleg strămutarea, fapt posibil ce trebuie considerat, RMGC trebuie să se asigure că toți vor putea continua modul lor tradițional de a trăi pentru a nu fi puternic afectați de această schimbare. Suprafața de pământ pe care RMGC o va folosi pentru proiectul minier este de 1258 hectare, din care mai mult de 1000 de hectare sunt terenuri agricole private. RRAP stipulează faptul că aproximativ 50 de hectare din terenul comunal este disponibil în noul sat Piatra Albă și 50 de hectare de teren agricol privat. Nu există informații despre locația din Alba Iulia. Proporția terenului este, astfel, de 10 la 1, deci localnicii nu vor putea continua să lucreze în agricultură. **RRAP nu respecta O.P.4.12 Para.11 și O.P. 4.12 Para 6b.**

**O altă cerință de bază a politicii de strămutare a Băncii Mondiale stipulează conceptul de *suficiente resurse de investiție* pentru ca persoanele strămutate din cauza proiectului să se poată restabili ca producători independenți sau ca salariați și să beneficieze de avatajele proiectului (O.P.4.12 Para. 2b)** Numeroase studii efectuate de către Michael Cernea și de alți cercetători internaționali au arătat că restaurarea unei comunități nu poate fi făcută prin o simplă compensare a unor proprietăți pierdute. După cum procesul de relocare și strămutare a dovedit, în pofida acestei metode de reparație, cele mai multe persoane care au fost relocate se afla într-o situație mai gravă. Compensarea este incapabilă de a reconstrui modul de viață al populației, cel de dinainte de relocare. Chiar dacă se iau măsuri suplimentare, compensarea nu va putea asigura standardul de viață promis de investitori.

Chiar dacă RMGC propune anumite măsuri în afara compensărilor bănești, acestea sunt insuficiente și ineficiente și singurul lor efect este de a spori dependența celor dezrădăcinați față de proiectul minier. Faptul că localnicii din Piatra Albă au o slujbă asigurată la exploatarea minieră nu este un mod durabil de a susține populația relocată. Toate cursurile de recalificare propuse în primii ani ai proiectului intra în sfera activităților de minerit; turismul și agricultura neputând fi practicate în același timp cu proiectul minier.

Deoarece nu există un audit financiar al proiectului, suma investițiilor și a profitului rezultat nu pot fi estimate. Aceasta crează o lipsă de credibilitate privind posibilitatea companiei de a finanța întregul proces al relocării și strămutării, precum și toate acțiunile în vederea dezvoltării comunitare. Mai mult, reponsabilitatea planului de dezvoltare este delegată unui ONG, 100% independent de RMGC. Nu se menționează când va fi înființată această fundație și când va deveni independentă de RMGC. În același timp, faptul că această fundație este responsabilă de implementarea PDDC și este 100% independentă de RMGC arată o negare prin delegare a responsabilității asumate față de comunitate.

Acestea sunt câteva comentarii generale față de RRAP. O analiză detaliată a acestuia va fi făcută după includerea RRAP în EIM.

**În încheiere, solicităm Ministerului Mediului să ceară includerea RRAP în EIM înainte de luarea unei decizii privind acordul de mediu. Deoarece relocarea a început din 2002, solicităm un studiu și o monitorizare independente privind acest proces pentru a identifica dacă populația relocată este fericită cu noile condiții de trai. Aceste studii ar fi trebuit să fie, în opinia noastră, baza noului RRAP prezentat de RMGC.**

## SORANA TOMA

stoma@gwu.edu

Address: Ion Campineanu, 20A, bl 18A, app 41

Cell :+40 0722388466

Bucharest, Romania

Citizenship: Romanian

### EDUCATION

#### George Washington University

Washington, DC

Study abroad program of one year, September '05 to May '06. First year of Masters in International Development. Coursework included : Development and displacement, Development Anthropology; Race and Minority Relations

#### Sorbonne University

Paris, France

B.A. in Social Studies, with honors, June 2005. Coursework included: social theory, statistics, macroeconomics, international development, political science

City of Paris Scholarship for academic distinction.

#### “Saint Sava” high school

Bucharest, Romania

Graduated with honors, June 2002

### WORK EXPERIENCE

#### INTERLIS CONSULTANCY

London, Great Britain

**Student researcher** in the framework of a European research project for the French Post Office.

Conducted interviews, analyzed data and prepared a 100-page report on the usages of money and the post office by British youth. Gained significant experience researching, interviewing, and writing. Collaborated with a team of 15 student researchers with different cultural backgrounds. Summer 2005

#### SAINT ANTOINE PUBLIC HOSPITAL

Paris, France

**Intern in the patient admissions division.** Analyzed the functioning of the admissions service. Designed questionnaires and observation guides. Identified problems and recommended changes in order to improve the service. Spring 2005

#### UNIVERSITY OF BUCHAREST, Master of Anthropology

Romania

**Student researcher.** Conducted fieldwork and data-analysis for a development project in two Romanian villages of the Black Sea. Worked closely with an architecture firm to design a regional development plan. Summer 2004

#### MUSEUM OF MAGIC

Paris, France

**Translator, office assistant.** Translated texts from English to French. Processed data, handled customer inquiries, organized files. September 2003- May 2004

#### MEDIA MONITORING AGENCY

Bucharest, Romania

**Media analyst.** Monitored and analyzed the image of Romania in the foreign press. 2002 – present

#### WORLD BANK

Bucharest, Romania

**Assistant, Interpreter.** Assisted the production of a World Bank documentary on the HIV/AIDS in Romania; Researched, arranged meetings, acted as an interpreter. Summer 2002

### ACTIVITIES ET INTERESTS

- Active volunteer involvement at the Community of EMMAUS (social reinsertion) of Pau, France , summer 2003
- Tutoring in English for French students (ages 11 to 20)
- Fieldwork in the Danube Delta – observed and assisted students from the Romanian Master of Anthropology, 2002
- Market research agent for Arthur, Clara et Cie : applied questionnaires on consumption habits

**Languages:** English, French, Romanian, conversational Spanish and German

**Computer Skills:** Microsoft Office Suite, Adobe Photoshop

**Interests:** Travel, ballet, ski, international development, Romania